

Цимбалюк І.О. Податкова конкуренція як можливий чинник розвитку регіону / І.О. Цимбалюк // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: [матеріали XV Міжнар. Наук.-практ. Конф. (26-27 трав. 2010 р.)] відп.ред. Л.Ліпич. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. – С.328-330.

УДК 336.226.11

Цимбалюк Ірина Олександрівна – к.е.н.,
ст. викл. кафедри менеджменту організацій
Волинського національного університету
ім. Лесі Українки

Податкова конкуренція як можливий чинник економічного розвитку регіону

Проблема модернізації сфери оподаткування є дуже актуальною для України, адже існуюча податкова система характеризується внутрішньою неузгодженістю її складових, нестабільністю, складністю, порушенням принципів економічно-соціальної справедливості та рівномірності, незадовільним вирішенням фіскальних завдань, низьким рівнем податкової дисципліни, негативним впливом на стан національної економіки в цілому.[2]

В даний час відбувається якісна зміна ролі оподаткування в економіці. Зберігаючи функції основного важеля поповнення бюджету, оподаткування починає відігравати значний вплив на міжнародне розміщення виробництва, прямі і портфельні інвестиції, діяльність фінансових ринків.

Науковому дослідженню теоретичних та практичних аспектів податкової конкуренції присвячено роботи українських науковців Л.Бакаєва, Я. Бозуленко, Л.Максимової, М. Фадєєвої та ін.[1;2;3]

Відомо, що конкуренція, як боротьба за найкращі умови та найбільш повне задоволення власних інтересів виступає рушієм прогресу. Досі питання податкової конкуренції розглядалось лише на міжнародному рівні як чинник гармонізації податкового законодавства країн – учасниць співдружності, з метою підвищення конкурентоспроможності ЄС. Однак, слід зауважити, що податкова конкуренція може діяти і в середині держави, на міжрегіональному рівні, виступаючи фактором переливу праці і капіталу між окремими її областями чи територіями.

Розвиток економічних, зокрема фінансових, відносин в умовах активізації регіональної політики протягом останніх десятиліть зумовив інтенсифікацію конкурентної боротьби на вітчизняних ринках товарів, послуг і факторів виробництва та її поширення на ті сфери, які раніше практично не розглядалися в якості середовища конкурентної боротьби.

Специфічність податкового регулювання, як передумова формування податкової конкуренції в регіонах, чітко виявляється відносно місцевих податків і зборів.

Дослідження впливу рівня оподаткування на економічне зростання підтверджують принципову наявність зворотного зв'язку між ними. Так за

деякими оцінками збільшення показника податкового тиску на 1% скорочує темп росту ВВП на 0,6%. [1]

Ця тенденція має місце, на наш погляд, завдяки негативному впливу високого оподаткування на внутрішні інвестиції, заощадження та створення робочих місць. Виходячи з цього, податкова конкуренція як механізм, що сприяє скороченню податкових ставок та більш раціональному розподілу податкового навантаження, в цілому відіграє стимулюючу роль щодо економічного розвитку регіону.

Досягнення економічного зростання можливе тільки за умов ефективного державного регулювання через застосування податкових важелів. Водночас податкова система є ефективною тільки тоді, коли при її формуванні враховуються специфічні умови кожного регіону, трудові ресурси, податковий потенціал території, податкова культура та інші чинники.[3] Особливості функціонування податкової системи на території окремих регіонів країни пов'язані з пріоритетами соціально-економічного розвитку визначеними місцевими органами самоврядування, ефективністю взаємодії між різними рівнями влади, якістю організації роботи між податковими органами на місцях та підприємницьким сектором, рівнем регіонального податкового навантаження, що визначається видами та ставками місцевих податків, встановленими в межах повноважень місцевими радами.

На практиці, уряди прагнуть збільшувати спектр своєї діяльності та відповідно збільшують податки для забезпечення фінансування своїх програм. Податкова конкуренція, що дозволяє платникам податків переміщувати свою діяльність до регіону з більш привабливими податковими умовами, у даному випадку виступає чи не єдиним фактором, що здатний ефективно обмежувати прагнення місцевих органів влади підвищувати оподаткування. Крім того, податкова конкуренція встановлює певну межу для рівня оподаткування, що вимагає від місцеві органи влади більш ефективно розпоряджатися обсягом фінансових ресурсів, тобто підвищувати ефективність своєї діяльності та належним чином організовувати відбір тих проектів, що мають порівняно більшу цінність для суспільства [1].

Вплив на формування сприятливого податкового середовища для підприємництва, а від так на рівень міжрегіональної конкуренції та підвищенні податкового потенціалу регіону здійснює не лише зниження податкового тиску. Важливу роль відіграють також видатки місцевих бюджетів на розвиток території та соціально-економічну інфраструктуру, що також може виявитись вагомим фактором переливу робочої сили та капіталу.

Завдяки ефективному регулюванню, якості державних інститутів, що діють в регіоні, значним державним інвестиціям у розвиток людського капіталу, запровадження програм активізації впровадження новітніх технологій, зокрема створення бізнес інкубаторів, технозон дасть можливість досягнути високого рівня конкурентоспроможності регіону.

Податкова конкуренція виступає чи не єдиним стимулом підвищення ефективності суспільних послуг та сприяє підвищенню загального добробуту. Належне виконання державою своїх функцій за даних умов відбувається не

через посилення оподаткування, а шляхом удосконалення діяльності державного сектору.

Створення більш сприятливого податкового середовища дає можливість більш ефективно залучати іноземні інвестиції та забезпечувати більш стрімке економічне зростання. З огляду на це, виникає необхідність як у теоретичному переосмисленні впливу податкової конкуренції на національний та регіональний розвиток, так і в практичній розробці напрямків використання податкових інструментів для забезпечення тих або інших конкурентних переваг окремих територій.

Література

1. Бозуленко О.Я. Особливості впливу податкової конкуренції на економічний розвиток / О.Я.Бозуленко: матеріали III Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. [„Українська наука XXI століття”]. (Київ, 15–17 червня 2007 р.). – К.: ТОВ „ТК Меганом”, 2007. – С. 3–5.

2. Максимова Л. Бюджетно-податкова політика як чинник економічної безпеки України. / Л.Максимова, Н.Костіна. // Наука молода – №9. – 2008. – с. 97-101.

3. Фадєєва Г.М. Аналіз сучасного стану податкової системи України та шляхи її удосконалення./ Г.М. Фадєєва, О.Ю. Гладкова. // Економічний простір. – №12/2. – 2008. – с. 144-149.